

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

УДК 908(477.73):94

Б 72

Бобіна О. В.

кандидат історичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,
Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету
кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв),
oleg.bobina@nuos.edu.ua

СЕПАРАТИЗМ В МИКОЛАЄВІ: ЗАГОСТРЕННЯ І ПЕРЕХІД В ПІДПІЛЛЯ

Сепаратизм, як соціально-політичне явище залишається характерною рисою сучасного українського суспільства. Автор наводить основні факти, подає лаконічний аналіз і робить висновки з історії проросійського сепаратистського руху в Миколаєві. Проросійські сепаратисти виступили як контрреволюційний рух в січні 2014 і «закінчили» своє існування в квітні 2014 р. Автор згадує основних лідерів сепаратизму в Миколаєві. Висновок статті: незважаючи на формальне придушення сепаратизму в Миколаєві його загроза зберігається.

Ключові слова: сепаратизм, Миколаїв, Україна, проросійський рух, історія.

В 2019 р. мине вже п'ять років від відомих подій які змінили Україну. П'ять років дозволяють поглянути «по-новому» на відомі події, проаналізувати їх за допомогою нових знань, і досвіду. Групувати факти. Звертати увагу на дрібниці які втрачались під час швидкого перебігу подій. Зіставляти події. Не претендуючи на повноту аналізу, пропоную загальний огляд, фактично, шести тижнів активного сепаратистського проросійського руху в м. Миколаєві. Джерелом інформації стала інформаційна стрічка е-медіа проекту «Злочинності.НІ» (Преступности.НЕТ (ПН) – рос.). Проект належить інформаційному агентству Українська медіа група. Проект діє з 2008 р. [1;

<https://news.pn/ru/>]. Новини які з'являються в стрічці, згодом можна, на нашу думку, скласти як пазл, в певну «картинку». Ми переглянули ще раз стрічку новин за лютий-квітень 2014 р. і спробували відтворити загальну картину діяльності проросійського сепаратистського руху в м. Миколаєві.

В громадянському конфлікті (революції) листопаду 2013 р. – лютого 2014 р. можемо визначити декілька етапів ескалації. Але внутрішньо-громадянський конфлікт (революція) який міг перерости в громадянську війну прийняв нову форму. 24 лютого 2014 р., російська влада, на другий день після закінчення олімпіади в Сочі, почала неоголошену окупацію Криму. Внутрішній конфлікт переростає в війну на захист революції і боротьбу з заколотами, що підтримуються зовнішнім ворогом. Звичайно, що це класична схема теорії революції і вона не є єдиною і беззаперечною. І саме в цей день 24.02.14 стрічка новин «ПН», з посиланням на Mukola.net публікує першу листівку від імені т. зв. Південно-Східного фронту України про те, що від 22.02.14 Київ не столиця України, влада переходить до органів місцевого самоуправління. А будь-які рішення прийняті в Києві на території «Південного Сходу України» не діють. Від руки було дописано, що миколаївці мають зібратися біля «ольшанців» на підтримку цієї ідеї. За повідомленням сайту 22-23.02 серед частини миколаївців поширюються чутки про те, що без Росії проблеми не вирішити. Таким чином миколаївський проросійський сепаратизм «відкривається» 22.02.14. З цього часу «антимайданівці» стають «сепарами». Стають базою проросійського сепаратизму. А 25.02 «антимайданівці-сепари» святкують першу перемогу. Саме вони, за мовчазної згоди міліції прогнали з площі Леніна «майданівців», гнали їх понтонним мостом через р. Інгул і закидали камінням тролейбус, яким начебто тікали «майданівці». Міліція лише частково допомогла останнім, не допустивши трагічних подій. 25.02 «захисники Леніна» і сепаратисти встановлюють палатки біля пам'ятника «ольшанцям». І миколаївська міліція яка швидко розігнала місцевий проукраїнський «майдан» заявила, що вона не буде втручатись у волевиявлення громадян. 26.02 «ПН» вперше використовує словосполучення «проросійські сепаратисти». А 27.02 СБУ просить повідомляти про прояви сепаратизму. Так закінчився лютий 2014 р.

1.03-2.03 починається блокування військової техніки яка проходить через місто. Блокування відбувається на всіх трьох напрямках: з Одеси, Херсона, Нової Одеси. Перекриваються жінками дороги. Відбуваються мітинги з заявами про те, що вони захисники Миколаєва і не допустять ввезення в місто зброї. Блокуються військові частини десантників і льотчиків. Акції організовує «Народний фронт Миколаєва». Активну участь приймає «Український вибір» В. Медведчука. До речі, це єдина організація яка відкрито виступала з означених позицій. Навіть миколаївські комуністи діяли менш рішуче і не так відкрито.

5.03 з'являється інформація про спроби сепаратистів «зайти» у владу. Вони пропонують в. о. міського голови Гранатурову Ю. І. ввести їх до складу виконкому міськради. Цього ж дня відбувається мітинг проросійських сепаратистів. Керівники сепаратистських руху передали депутатам облради т. зв. Звернення про визнання вищого і місцевого керівництва України, Миколаєва, Миколаївської області нелегітимним і вимогою призначити місцевий референдум про створення автономного округу на території трьох областей – Миколаївської, Одеської, Херсонської. А на е-сторінці т. зв. Південного фронту з'явилися заклики допомогти формою, бронежилетами, тактичними рюкзаками, раціями, касками і т. ін. Саме 5.03 «засвітились» т. зв. керівники проросійських сепаратистів – Антон Половенко, Андрій Гончарук, Євгенія Бондар (на сьогодні одружилась і змінила прізвище), Дмитро Ніконов, Сергій Гуменюк. До них можна додати Костянтина Тистола, Ларису Шеслер, Ганну Павлову, Миколу Машкіна. Засвітились і деякі «діячі» творчої інтелігенції. «Народне ополчення», проукраїнські активісти, охороняли ОДА. Штурм не відбувся. Того ж дня з'являється повідомлення про те, що т. зв. Губернатор Мериков А. І. не буде «розганяти мітинг людей з російськими прапорами». Незважаючи на заяви СБУ, прокуратури, міліції про відкриття справ щодо сепаратистських закликів 7.03 з'являється інформація про розповсюдження листівок на заводі «Зоря». Взагалі такі листівки поширювались до літа 2014 р. Лише 12.03 з'явилася інформація про те, що СБУ відкрило справу за сепаратистські заклики проти К. Тистола і А. Гончарук. А

вже 16.03 вони втекли в Крим. І лише 21.03 міліція їх оголосила в розшук. 16.03 суд заборонив проросійським сепаратистам акції в центрі міста. Зрозуміло, що це нікого не налякало. Більш того, 16.03 був проведений т. зв. референдум про утворення «федеративного округу Новоросія» у складі України. А 19.03 і 23.03 сепаратисти напали на активістів «Народного ополчення» і партії «Демальянс». Міліція не затримала жодного «сепара». Генерал міліції, якого прислали з Донецька ще в 2013 р., Ю. Седнів назвав це «политической рознью горожан». 25.03 з'являється інформація про те, що на Миколаївських заводах В. Новинського розповсюджуються сепаратистські ідеї. Директора заводу В. Калашнікова викликали на співбесіду в Центральний апарат СБУ.

28.03, на 70-ти річчя визволення Миколаєва від нацистів, сепаратисти планують чергові акцій. В Миколаїв заїздять проросійські сепаратисти з Одеси, активісти «Одеської дружини». Вони приїхали з прапорами Росії, російської імперії, щитами. Їх оглядала міліція і пропускала на мітинг. Так закінчився березень 2014 р.

Напруга, для тих, хто слідкував за на подіями, хто ходив біля поросійщених триколом «ольшанців», хто слухав з «сепараських» динаміків «неприступный Севастополь» не спадала. 5.04 «ПН» подала інформацію про те, що соратники сепаратистів сподіваються 6.04 «відігратись» за тих хто втік до Криму. 6.04 сепаратисти їздили з російськими прапорами по місту і побили людину яка зробила їм зауваження. Сепаратисти не затримані. В ніч з 6 на 7 квітня підпалили штаб антисепаратистського «Народного ополчення». Відбулася спроба зняти прапор на будівлі ОДА (з цього повідомлення нічого не зрозуміло). Інформація про затриманих відсутня.

7.04. о 19⁰⁰ новостна стрічка інформує, що Правий сектор оголосив про «повну бойову мобілізацію для протидії сепаратистам». В 21⁵⁰ з'являється новина, що проросійські сепаратисти зібрались біля ОДА і намагаються захопити будівлю. О 23⁰⁰ з'являються новини про сутички між ополченцями і сепаратистами. В 23⁵⁰ – звістка про те, що «майдан» прогнав прихильники Росії з головної площі міста і зніс їх наметовий табір.

На кінець 2018 р., відкритого моніторингу сепаратистських настроїв в Миколаєві не ведеться. Але за нашими враженнями, сформованими на основі спілкування, багато миколаївців чекає приходу «руського мира». Ще більшій частині все одно яка і чия влада буде в Україні. На нашу думку, частина сепаратистського руху, «залягла» в підпіллі і накопичує сили і засоби чекаючи слушного моменту.

Навіть такий побіжний огляд подій дозволяє зробити певні висновки. Місцева влада, особливо на півдні, яка прийшла після «революції», виявилась нерішучою у відстоюванні національно-державних інтересів. Саме через це в, другому за величиною південної України, місті поширювались тривожні чутки про те, що Миколаїв будуть здавати без бою. Силові структури діяли відповідно до поведінки влади, також безвольно, нерішуче, підігруючи сепаратистам. Самою слабкою ланкою виявилась міліція і прокуратура. Можливо СБУ мало свої стратегічні плани щодо сепаратистів. Поведінка миколаївців свідчить, в цілому, про байдужість до ситуації. Лише завдячуючи невеликій кількості проукраїнських активістів вдалося втримати український Миколаїв. Більшість-же населення в силу різних причин не виявляли своєї активності. Важливим елементом ситуації стали чутки які поширювались в місті. А якщо порівняти діяльність силових структур України з діями «зелених чоловічків» із Росії, то слід вказати на те, що останні були набагато професійніші.

Bobina O. V., Ph. D. of History, Associate Professor of the Department of Social and Humanitarian Sciences, Educational and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), oleg.bobina@

nuos.edu.ua

Separatism in Mykolayiv: casting and transition in the seat

Separatism as a socio-political phenomenon Remains a characteristic feature of modern Ukraine. The author describes the basic facts of pro-Russian separatism movement in Mykolaiv (January-April, 2014). The pro-Russian separatists acted as counter-revolutionaries. The author points to the leaders of the separatists. The author concludes: despite the destruction of separatism, its threat remains.

Key words: *separatism, Mykolaiv, Ukraine, pro-Russian movement, history.*